

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

TADQIQOTLAR

ILM-FAN

TEKNOLOGIYALAR

ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI

ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

2026

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

Andijan, Uzbekistan

+998335668868

<https://innoworld.net>

« ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR
NAZARIYASI » NOMLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI TO'PLAMI

3-JILD 5-SON

Konferensiya to'plami va tezislari quyidagi xalqaro
ilmiy bazalarda indexlanadi

Google Scholar

doi® digital object
identifier

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

**TIL VA JAMIYAT MUNOSABATIDA SOTSIOLINGVISTIKANING
AHAMIYATI**

Axmadjonov Nurbek Zokirjon o'g'li

Farg'ona davlat universiteti Nemis va fransuz tillari kafedrasi dotsenti

Email: akhmadjonovnurbek@gmail.com

Tel.: +998 90 277 89 00

Duysenova Karakat

Qozon Milliy Pedagogika Universiteti (Abay nomidagi)

Sharqshunoslik filologiyasi va tarjima kafedrasi mudiri

Vaxobova Ruxsora

Farg'ona davlat universiteti 3-bosqich talabasi

Email: vakhobovarukhsorakhan@gmail.com

Tel.: +998 99 227 22 50

Annotatsiya. Ushbu maqolada sotsiolingvistika fanining asosiy mazmuni, uning til va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarni o'rganishdagi o'rni hamda zamonaviy tilshunoslikdagi ahamiyati yoritilgan. Sotsiolingvistika tilning ijtimoiy tabiatini, ya'ni insonning yoshi, jinsi, kasbi, ma'lumoti va yashash muhiti kabi omillarning nutqqa ta'sirini tadqiq etadi. Maqolada dialekt va shevalarning ijtimoiy-lingvistik xususiyatlari, bilingvizm va ko'p tillilik hodisasi, shuningdek, til siyosatining jamiyat rivojidagi roli keng tahlil qilingan. Bundan tashqari, globallashuv jarayonida tillar o'rtasidagi o'zaro ta'sir, yangi so'zlarning paydo bo'lishi va nutq madaniyatining shakllanishi kabi masalalar ham ko'rib chiqilgan. Sotsiolingvistika tilni faqat lingvistik tizim sifatida emas, balki ijtimoiy hodisa sifatida o'rganishi bilan ajralib turadi. Ushbu yondashuv tilning jamiyatdagi o'rni va uning rivojlanish qonuniyatlarini chuqurroq tushunishga yordam beradi. Maqolada ilmiy adabiyotlarga tayangan holda til va jamiyat o'rtasidagi uzviy bog'liqlik asoslab berilgan. Kalit so'zlar: sotsiolingvistika, til, jamiyat, dialekt, sheva, bilingvizm, ko'p tillilik, til siyosati, nutq madaniyati, kommunikatsiya.

Kalit so'zlar: sotsiolingvistika, til, jamiyat, dialekt, bilingvizm, nutq madaniyati, til siyosati, kommunikatsiya.

Kirish. Til insoniyat taraqqiyotining eng muhim vositalaridan biri bo'lib, u insonlarning o'zaro aloqa qilishi, fikr almashishi va jamiyatda munosabat o'rnatishida asosiy omil hisoblanadi. Inson jamiyatda yashar ekan, u til yordamida o'z fikrini ifodalaydi, bilim va tajribasini boshqalarga yetkazadi hamda madaniy qadriyatlarni avloddan avlodga uzatadi. Shu sababli til nafaqat kommunikatsiya vositasi, balki jamiyatning ma'naviy va madaniy boyligini aks ettiruvchi ijtimoiy hodisa sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Til va jamiyat bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, jamiyatdagi har qanday o'zgarish til rivojiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Zamonaviy tilshunoslikda tilning ijtimoiy xususiyatlarini o'rganishga bo'lgan qiziqish tobora ortib bormoqda. Ana shunday yo'nalishlardan biri sotsiolingvistika hisoblanadi. Sotsiolingvistika til va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarni o'rganuvchi fan bo'lib, u tilning jamiyatdagi vazifasi, inson nutqiga ijtimoiy omillarning ta'siri, turli qatlam vakillarining nutq xususiyatlari hamda til siyosati kabi masalalarni tadqiq etadi. Ushbu fan XX asrning ikkinchi yarmida mustaqil ilmiy yo'nalish sifatida shakllangan

bo'lsa-da, til va jamiyat munosabati qadim zamonlardan buyon olimlarning diqqat markazida bo'lib kelgan.

Bugungi globallashuv davrida xalqlar va madaniyatlar o'rtasidagi aloqalar kengayib borayotganligi sababli sotsiolingvistikaning ahamiyati yanada oshmoqda. Internet, ommaviy axborot vositalari va zamonaviy texnologiyalar tufayli turli tillarning o'zaro ta'siri kuchaymoqda. Natijada yangi so'z va iboralar paydo bo'lib, ayrim tillarda sezilarli o'zgarishlar yuz bermoqda. Bu jarayon esa til siyosati, nutq madaniyati, ikki tillilik va ko'p tillilik kabi masalalarni chuqur o'rganishni talab qiladi.

Shuningdek, har bir xalqning milliy o'ziga xosligi uning tilida namoyon bo'ladi. Til millatning tarixi, urf-odati, qadriyatlari va dunyoqarashini o'zida aks ettiradi. Shu sababli ona tilini asrash va rivojlantirish har bir jamiyatning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, yosh avlodni ona tiliga hurmat ruhida tarbiyalash va ularda yuksak nutq madaniyatini shakllantirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

Mazkur maqolada sotsiolingvistika fanining shakllanishi, asosiy tushunchalari, til va jamiyat munosabati, dialekt va shevalarning o'rni, bilingvizm hamda til siyosatining ahamiyati ilmiy manbalar asosida tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy jamiyatda sotsiolingvistikaning tutgan o'rni va uning til taraqqiyotidagi roli yoritib beriladi.

Asosiy qism

Sotsiolingvistika tilshunoslikning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, til va jamiyat o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni o'rganadi. Ushbu fan insonlarning nutq faoliyati, ijtimoiy mavqei, yashash muhiti va madaniy darajasi tilga qanday ta'sir qilishini tadqiq etadi. Sotsiolingvistika tilning nafaqat grammatik va fonetik jihatlarini, balki uning jamiyatdagi amaliy vazifalarini ham tahlil qiladi. Til jamiyat bilan uzviy bog'liq bo'lgani sababli, jamiyat hayotidagi har qanday o'zgarish til rivojiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Sotsiolingvistika fanining shakllanishi XX asrga to'g'ri keladi. Bu davrda tilni faqat grammatik tizim sifatida emas, balki ijtimoiy hodisa sifatida o'rganishga katta e'tibor qaratildi. Ayniqsa, amerikalik olim Uilyam Labov til va jamiyat munosabatlarini tadqiq etishda muhim ilmiy ishlar olib bordi. U turli ijtimoiy qatlam vakillarining nutqini o'rganib, insonlarning ijtimoiy mavqei ularning talaffuzi va nutq uslubiga ta'sir qilishini ilmiy asosda isbotladi. Shuningdek, Dell Hayms va Charlz Fergyson kabi olimlar ham sotsiolingvistikaning rivojlanishiga katta hissa qo'shganlar.

Til insonlar o'rtasidagi asosiy aloqa vositasi hisoblanadi. Inson o'z fikrini boshqalarga til yordamida yetkazadi. Shu bilan birga, til xalqning tarixi, madaniyati va milliy qadriyatlarini o'zida aks ettiradi. Har bir xalqning o'ziga xos tili bo'lib, u milliy o'zlikni saqlashda muhim rol o'ynaydi. Til orqali insonlarning dunyoqarashi, urf-odatlarini va turmush tarzi namoyon bo'ladi. Shu sababli til jamiyatning ma'naviy boyligi sifatida qadrlanadi.

Jamiyatdagi ijtimoiy omillar inson nutqiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Yoshlar, kattalar, ilmiy xodimlar, talabalar yoki turli kasb egalari nutqida ma'lum farqlar mavjud bo'ladi. Masalan, yoshlar nutqida zamonaviy qisqartmalar va internet tiliga oid so'zlar ko'proq uchrasa, ilmiy soha vakillari nutqida terminologik birliklar keng qo'llanadi. Bundan tashqari, insonning yashash hududi ham uning nutqiga ta'sir qiladi. Turli

hududlarda yashovchi insonlarning talaffuzi, soʻz boyligi va nutq uslubi bir-biridan farq qiladi.

Sotsiolingvistika fanida dialekt va shevalar ham muhim oʻrin tutadi. Dialekt maʼlum hudud aholisi tomonidan qoʻllanadigan til shakli boʻlsa, sheva dialektning kichik koʻrinishi hisoblanadi. Oʻzbek tilida Toshkent, Samarqand, Fargʻona, Xorazm va Qashqadaryo shevalari mavjud boʻlib, ular talaffuz va ayrim leksik birliklari bilan farqlanadi. Shevalar xalqning tarixiy taraqqiyoti va madaniy rivojlanishini aks ettiruvchi muhim vosita hisoblanadi. Ayrim hollarda insonning qaysi hududdan ekanligini uning nutqidan bilish mumkin.

Bugungi kunda globallashuv jarayoni tillarning rivojlanishiga kuchli taʼsir koʻrsatmoqda. Internet va ommaviy axborot vositalari orqali turli tillar oʻrtasidagi aloqalar kengaymoqda. Natijada ayrim chet soʻzlari boshqa tillarga tez kirib kelmoqda. Ayniqsa, ingliz tilining xalqaro mavqei kuchaygani sababli koʻplab davlatlarda ingliz tilini oʻrganishga katta eʼtibor berilmoqda. Oʻzbek tilida ham texnologiya, iqtisodiyot va internet bilan bogʻliq koʻplab yangi soʻzlar paydo boʻlmoqda. Bu esa tilning doimiy ravishda rivojlanib borishini koʻrsatadi.

Sotsiolingvistikaning yana bir muhim yoʻnalishlaridan biri bilingvizm va koʻp tillilik masalasidir. Ikki tillilik, yaʼni bilingvizm, insonning ikki tilda erkin muloqot qila olish qobiliyatini anglatadi. Hozirgi davrda koʻplab davlatlarda bir necha tilda soʻzlashish odatiy holga aylangan. Oʻzbekistonda ham turli millat vakillari yashaganligi sababli koʻp tillilik keng tarqalgan. Koʻpchilik oʻzbek tili bilan bir qatorda rus yoki ingliz tilini ham biladi. Bu esa xalqaro aloqalarni rivojlantirish va boshqa madaniyatlarni tushinishda muhim ahamiyatga ega.

Nutq madaniyati ham sotsiolingvistikaning muhim masalalaridan biridir. Nutq madaniyati insonning til imkoniyatlaridan toʻgʻri va samarali foydalana olish qobiliyatini bildiradi. Madaniyatli nutq insonning bilim saviyasi va maʼnaviy darajasini koʻrsatadi. Jamiyatda hurmat qozonish uchun inson oʻz nutqiga eʼtibor berishi, adabiy til meʼyorlariga rioya qilishi zarur. Ayniqsa, pedagoglar, jurnalistlar va davlat xizmatchilarining nutqi namunali boʻlishi muhim hisoblanadi.

Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar ham inson nutqiga katta taʼsir koʻrsatmoqda. Ijtimoiy tarmoqlarda qisqartirilgan soʻzlar, aralash tilli jumlar va yangi iboralar keng qoʻllanmoqda. Bu holat yoshlar nutqida ayniqsa yaqqol namoyon boʻladi. Ayrim mutaxassislar buni til taraqqiyotining tabiiy jarayoni deb hisoblasalar, boshqalar adabiy til meʼyorlariga salbiy taʼsir qilishi mumkinligini taʼkidlaydilar. Shunday boʻlsa-da, til doimo rivojlanishda boʻlib, jamiyatdagi oʻzgarishlarga moslashib boradi.

Umuman olganda, sotsiolingvistika tilning jamiyatdagi oʻrni va inson hayotidagi ahamiyatini chuqur oʻrganadigan fan hisoblanadi. Til va jamiyat bir-biri bilan chambarchas bogʻliq boʻlib, ularning oʻzaro taʼsiri doimiy ravishda davom etadi. Shu sababli sotsiolingvistika zamonaviy tilshunoslikning eng dolzarb va muhim yoʻnalishlaridan biri sifatida rivojlanib bormoqda.

Til va jamiyat munosabati

Til va jamiyat bir-biri bilan chambarchas bogʻliq boʻlgan ikki muhim tushunchadir. Jamiyat boʻlmas ekan, til rivojlanmaydi, tilsiz esa jamiyat taraqqiyoti amalga oshmaydi. Insonlar oʻzaro aloqa qilish, fikr almashish, bilim va tajribalarini yetkazish uchun tilga

ehtiyoj sezadilar. Shu sababli til insoniyat hayotining ajralmas qismi hisoblanadi. Til nafaqat muloqot vositasi, balki xalqning tarixi, madaniyati, urf-odatlar va milliy qadriyatlarini aks ettiruvchi muhim ijtimoiy hodisadir.

Til va jamiyat munosabatida dialekt va shevalarning ham oʻrni katta. Maʼlum bir hudud aholisi tomonidan qoʻllanadigan shevalar xalqning tarixiy rivojlanishi va turmush tarzini aks ettiradi. Oʻzbek tilidagi Toshkent, Fargʻona, Xorazm yoki Qashqadaryo shevalari oʻziga xos talaffuzi va leksikasi bilan ajralib turadi. Shevalar milliy madaniyatning bir qismi boʻlib, xalqning tarixiy merosini saqlashda muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, internet va ijtimoiy tarmoqlar til taraqqiyotiga katta taʼsir koʻrsatmoqda. Bugungi yoshlar nutqida qisqartmalar, aralash tilli iboralar va yangi internet soʻzlari keng qoʻllanmoqda. Bu holat tilning zamonaviylashuv jarayonini koʻrsatsa-da, ayrim hollarda adabiy til meʼyorlariga salbiy taʼsir qilishi mumkin. Shunga qaramay, til jamiyat bilan birgalikda doimo rivojlanib va oʻzgarib boradi.

Xulosa qilib aytganda, til va jamiyat bir-biri bilan uzviy bogʻliq tushunchalardir. Til jamiyatning rivojlanishida muhim vosita boʻlsa, jamiyat ham tilning boyishi va taraqqiy etishiga taʼsir koʻrsatadi. Tilni asrash, rivojlantirish va kelajak avlodga yetkazish har bir insonning muhim vazifasi hisoblanadi.

Dialekt va shevalarning sotsiolingvistik ahamiyati

Dialekt va shevalar til tizimining muhim tarkibiy qismlaridan biri boʻlib, ular sotsiolingvistika fanida alohida oʻrin tutadi. Til jamiyat bilan uzviy bogʻliq boʻlganligi sababli, uning ichki xilma-xilligi ham ijtimoiy omillar bilan chambarchas aloqadordir. Dialekt va shevalar ana shu xilma-xillikni ifodalovchi asosiy birliklar hisoblanadi. Ular maʼlum hudud, ijtimoiy guruh yoki etnik jamoa nutqida shakllanadi va rivojlanadi.

Dialekt — bu maʼlum bir hudud yoki ijtimoiy guruh tomonidan qoʻllaniladigan tilning variantidir. Sheva esa dialektning yanada kichik hududiy koʻrinishi boʻlib, u talaffuz, soʻz boyligi va grammatik jihatdan adabiy tildan farq qilishi mumkin. Har bir til oʻzining ichki variantlariga ega boʻlib, bu holat tilning tabiiy rivojlanish jarayonini koʻrsatadi. Oʻzbek tilida ham Toshkent, Fargʻona, Xorazm, Buxoro, Qashqadaryo kabi koʻplab shevalar mavjud boʻlib, ular bir-biridan maʼlum fonetik va leksik xususiyatlari bilan farqlanadi.

Sotsiolingvistika nuqtai nazaridan dialekt va shevalar tilning ijtimoiy tabiatini tushinishda muhim manba hisoblanadi. Chunki til faqat grammatik qoidalar yigʻindisi emas, balki jamiyat hayotining mahsulidir. Inson qaysi hududda tugʻilgan boʻlsa, uning nutqida oʻsha hududga xos til xususiyatlari aks etadi. Shu orqali dialektlar insonning ijtimoiy va geografik kelib chiqishini aniqlashga yordam beradi.

Dialekt va shevalar jamiyatning madaniy merosini saqlashda ham katta ahamiyatga ega. Har bir sheva oʻzida xalqning tarixiy tajribasi, urf-odati va madaniy qadriyatlarini mujassam etadi. Ular orqali xalqning oʻtmishi, yashash tarzi va dunyoqarashi haqida maʼlumot olish mumkin. Shu sababli shevalarni oʻrganish faqat tilshunoslik uchun emas, balki etnografiya va madaniyatshunoslik uchun ham muhim hisoblanadi.

Sotsiolingvistik jihatdan dialektlar ijtimoiy tabaqalanishni ham aks ettiradi. Masalan, bir til doirasida turli ijtimoiy guruhlar — yoshlar, keksalar, ziyolilar yoki ishchilar — oʻziga xos nutq uslubiga ega boʻlishi mumkin. Bu holat “ijtimoiy dialekt”

tushunchasi bilan izohlanadi. Ijtimoiy dialektlar insonning kasbi, ma'lumoti va jamiyatdagi o'rniga qarab shakllanadi.

Globalashuv va urbanizatsiya jarayonlari dialektlarning rivojlanishiga ham ta'sir ko'rsatmoqda. Shaharlarda adabiy tilning ustunligi kuchayib borayotgan bo'lsa-da, qishloq hududlarida shevalar hanuzgacha faol qo'llaniladi. Ommaviy axborot vositalari va ta'lim tizimi adabiy tilning keng tarqalishiga yordam bermoqda, ammo bu jarayonda shevalarning yo'qolib ketish xavfi ham mavjud. Shu sababli dialektlarni saqlash va ularni ilmiy jihatdan o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi.

Bilingvizm va ko'p tillilik. Bilingvizm va ko'p tillilik sotsiolingvistikaning eng muhim va dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bugungi globalashuv davrida turli xalqlar o'rtasidagi aloqalar kengayib borayotganligi sababli, bir nechta tilni bilish zarurati ham ortib bormoqda. Bilingvizm deganda insonning ikki tilda erkin muloqot qila olishi tushuniladi, ko'p tillilik esa uch yoki undan ortiq tillardan foydalanish qobiliyatini anglatadi. Ushbu hodisalar til va jamiyat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni yaqqol namoyon etadi.

Bilingvizm ko'pincha turli millat vakillari birga yashaydigan hududlarda shakllanadi. Bunday jamiyatlarda insonlar kundalik hayotda, ta'limda yoki ish faoliyatida ikki yoki undan ortiq tildan foydalanishga majbur bo'ladilar. Masalan, O'zbekistonda o'zbek tili davlat tili bo'lsa-da, rus va ingliz tillari ham keng qo'llaniladi. Shu sababli ko'plab insonlar ikki yoki uch tilda muloqot qila oladilar. Bu holat jamiyatning ijtimoiy va madaniy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Sotsiolingvistika nuqtai nazaridan bilingvizm faqat til bilish qobiliyati emas, balki ijtimoiy hodisa sifatida ham o'rganiladi. Chunki insonning qaysi tilda gapirishi uning ijtimoiy mavqei, madaniy muhiti va ta'lim darajasiga bog'liq bo'ladi. Ayrim hollarda bir til rasmiy sohalarida, ikkinchi til esa kundalik muloqotda ishlatiladi. Bu holat "funktional bilingvizm" deb ataladi. Masalan, rasmiy hujjatlar davlat tilida yuritilsa, oilaviy yoki norasmiy muloqotda boshqa til ishlatilishi mumkin.

Til siyosati va uning ahamiyati. Til siyosati jamiyat hayotida muhim o'rin tutadigan ijtimoiy va lingvistik hodisa bo'lib, u davlat yoki ma'lum bir ijtimoiy tizim tomonidan tilni rivojlantirish, tartibga solish va uni muhofaza qilishga qaratilgan chora-tadbirlar majmuasini anglatadi. Har bir davlatning til siyosati uning tarixiy rivojlanishi, milliy tarkibi va siyosiy tuzilishiga bog'liq holda shakllanadi. Til siyosati orqali jamiyatda qaysi til yoki tillar rasmiy, ta'limiy va madaniy sohalarida qo'llanishi belgilanadi.

Til siyosati madaniy rivojlanish bilan ham bevosita bog'liqdir. Til orqali xalqning madaniy merosi, adabiyoti va tarixiy qadriyatlarini saqlanib qoladi. Agar tilga e'tibor susaysa, milliy madaniyat ham asta-sekin yo'qolib borishi mumkin. Shu sababli har bir davlat o'z tilini rivojlantirishga va uni kelajak avlodga yetkazishga alohida e'tibor qaratadi.

Sotsiolingvistika nuqtai nazaridan til siyosati jamiyatdagi ijtimoiy tenglikni ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi. Turli millat va etnik guruhlar o'z ona tilida erkin muloqot qilish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Bu esa jamiyatda bag'rikenglik va o'zaro hurmatni mustahkamlaydi. Til siyosati to'g'ri olib borilsa, u jamiyatning birlashuviga va barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, globallashuv jarayonida til siyosatining ahamiyati yanada ortib bormoqda. Ingliz tili kabi xalqaro tillarning keng tarqalishi natijasida milliy tillarning mavqeini saqlab qolish muhim vazifaga aylanmoqda. Shu bilan birga, xalqaro muloqot uchun chet tillarini o'rganish ham zarurdir. Shu sababli zamonaviy til siyosati milliy tilni rivojlantirish bilan bir qatorda, xalqaro tillarni o'rganishni ham qo'llab-quvvatlashi kerak.

Xulosa qilib aytganda, til siyosati jamiyatning madaniy, ijtimoiy va siyosiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. U milliy tilni saqlash, rivojlantirish va uni jamiyat hayotining barcha sohalarida samarali qo'llashni ta'minlaydi. To'g'ri yo'lga qo'yilgan til siyosati har bir davlatning barqaror taraqqiyoti va milliy o'zligini saqlab qolishida asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, sotsiolingvistika til va jamiyat o'rtasidagi o'zaro murakkab va uzviy bog'liqlikni o'rganadigan muhim ilmiy yo'nalish hisoblanadi. Til insonlar hayotida faqat aloqa vositasi bo'lib qolmasdan, balki jamiyatning ijtimoiy tuzilishi, madaniyati, tarixi va milliy qadriyatlarini ifodalovchi asosiy omil sifatida ham namoyon bo'ladi. Shu sababli tilni jamiyatdan ajratgan holda o'rganish mumkin emas, chunki har bir til o'zining ijtimoiy muhiti bilan birgalikda rivojlanadi.

Dialekt va shevalar tilning ichki xilma-xilligini ifodalab, xalqning hududiy va madaniy xususiyatlarini aks ettiradi. Bilingvizm va ko'p tillilik esa zamonaviy jamiyatda muhim ahamiyat kasb etib, insonlarning boshqa madaniyatlarni tushunishi va xalqaro aloqalarda faol ishtirok etishiga imkon yaratadi. Til siyosati esa milliy tilni rivojlantirish, uni saqlash va jamiyat hayotining barcha sohalarida samarali qo'llashni ta'minlashga xizmat qiladi.

Bugungi globallashuv davrida tillar o'rtasidagi aloqalar kuchayib, tilning jamiyatdagi o'rni yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Shu bilan birga, ona tilini asrab-avaylash, uni rivojlantirish va kelajak avlodga yetkazish har bir jamiyatning muhim vazifasi bo'lib qolmoqda. Chunki til millatning ruhiyati, madaniyati va tarixiy xotirasining asosiy ifodasidir.

Umuman olganda, sotsiolingvistika jamiyatni chuqurroq tushunishga yordam beradigan, til orqali ijtimoiy hayotni tahlil qiladigan muhim fan sifatida o'z ahamiyatini saqlab qolmoqda va kelajakda ham uning dolzarbligi yanada ortib boradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Nurmonov A. Tilshunoslik nazariyasi. – Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2012.
2. Mahmudov N. Til va jamiyat. – Toshkent: Ma'naviyat, 2010.
3. Safarov Sh. Pragmalingvistika. – Toshkent: O'zbekiston, 2008.
4. Jumaniyozov R. Sotsiolingvistika asoslari. – Toshkent: Fan, 2015.
5. Hymes D. Foundations in Sociolinguistics. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1974.
6. Labov W. Sociolinguistic Patterns. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1972.
7. Hudson R. Sociolinguistics. – Cambridge: Cambridge University Press, 1996.
8. Ferguson C. Diglossia. – Word Journal, 1959.
9. Holmes J. An Introduction to Sociolinguistics. – London: Routledge, 2013.
10. Trudgill P. Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society.– Penguin Books, 2000.
11. Wardhaugh R. An Introduction to Sociolinguistics. – Blackwell Publishing, 2006.
12. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language. – Cambridge University Press, 2010.